

به نام خدا

اهداف آموزش و توسعه پایدار: کار به سوی آینده ای بهتر

مولفان :

دکتر زهرا ولایی ملکی

رضا یزدی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: ولایی ملکی، زهرا، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: اهداف آموزش و توسعه پایدار: کار به سوی آینده‌ای بهتر/زهرا ولایی ملکی، رضا یزدی.

مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۲۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۸۳-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۱۶-۱۲۴.

موضوع: آموزش و پرورش -- ایران -- هدف‌ها و نقش‌ها

Education -- Aims and objectives -- Iran

Education innovation-- Iran

آموزش و پرورش -- ایران -- نوآوری

شناسه افزوده: یزدی، رضا، ۱۳۵۲-

رده بندی کنگره: LA۱۳۵۱

رده بندی دیویی: ۳۷۰/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۵۴۱۸۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: اهداف آموزش و توسعه پایدار: کار به سوی آینده‌ای بهتر

مولفان: دکتر زهرا ولایی ملکی - رضا یزدی

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۸۳-۶

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

فهرست مطالب

۷	بخش اول
۷	آغازهای تحول آفرین
۸	تعریف اهداف آموزشی
۹	اهداف به هم پیوسته
۱۲	تعهدات جهانی
۱۳	شکل دادن آینده
۱۶	بازاندیشی در اهداف آموزشی
۱۸	مبانی اخلاقی
۲۰	ارزیابی تأثیر
۲۲	فراخوانی برای اقدام
۲۵	بخش دوم
۲۵	یادگیری کل نگر
۲۶	فراتر از دانشگاهیان
۲۸	هوش هیجانی
۳۰	صلاحیت اجتماعی
۳۲	تربیت بدنی و بهداشت
۳۴	سواد فرهنگی
۳۶	تصمیم گیری اخلاقی
۳۸	یادگیری مادام العمر
۴۱	ادغام هنر و علوم انسانی
۴۳	بخش سوم
۴۳	حفاظت از محیط زیست

۴۴سواد زیست محیطی
۴۵آموزش تنوع زیستی
۴۷توانمندسازی تغییرات آب و هوا
۴۹مدیریت منابع
۵۱عدالت محیط زیست
۵۳اکو شهروندی
۵۵زیرساخت سبز
۵۷فناوری برای حفاظت

بخش چهارم ۶۱

شهروندی جهانی ۶۱

۶۲آموزش شهروندی جهانی
۶۴شایستگی فرهنگی
۶۶آموزش فراگیر
۶۸برابری جنسیتی
۷۰جامعیت اجتماعی و اقتصادی
۷۲دانش بومی
۷۴آموزش پناهندگان و مهاجران
۷۶آموزش صلح

بخش پنجم ۷۹

یکپارچه سازی فناوری ۷۹

۸۰سواد دیجیتالی
۸۲فناوری برای یادگیری پایدار
۸۴بازیگونه سازی

۸۶.....	واقعیت مجازی و افزوده.....
۸۸.....	بلاک چین در آموزش.....
۹۰.....	هوش مصنوعی برای یادگیری شخصی.....
۹۲.....	آموزش ساز.....
۹۴.....	اخلاق فنی.....
۹۹.....	بخش ششم.....
۹۹.....	برنامه درسی پایدار.....
۱۰۰.....	ادغام پایداری.....
۱۰۲.....	یادگیری پروژه محور.....
۱۰۵.....	آموزش مبتنی بر مکان.....
۱۰۷.....	یادگیری مبتنی بر تحقیق.....
۱۰۹.....	یادگیری فرا رشته ای.....
۱۱۲.....	چشم اندازهای جهانی.....
۱۱۵.....	منابع و ماخذ.....

بخش اول

آغازهای تحول آفرین

تعریف اهداف آموزشی

آموزش و پرورش سنگ بنای پیشرفت اجتماعی، شکل دادن به افراد و تقویت توسعه ملل است. در متن ایران، تعقیب اهداف آموزشی با ترکیب میراث تاریخی، پویایی فرهنگی و چالش‌های معاصر، اهمیت منحصر به فردی پیدا می‌کند. این بخش به آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش در ایران می‌پردازد و سیر تحول اهداف آموزشی و همسویی آنها با اهداف گسترده‌تر توسعه پایدار را بررسی می‌کند.

اهداف آموزشی به عنوان اصول راهنما عمل می‌کنند که برنامه درسی، آموزش و زیرساخت کلی آموزشی را شکل می‌دهند. در شرایط ایران، تعریف این اهداف در طول زمان تکامل یافته است و نیازهای متغیر جامعه را منعکس می‌کند. دوران پس از انقلاب شاهد تلاشی منسجم برای اسلامی سازی آموزش و پرورش با تأکید بر ارزش‌های ریشه دار در آموزه‌های اسلامی بود (فرهنگی، ۱۳۹۳، ص ۱۱۲). این تغییر در اهداف آموزشی با هدف پرورش حس هویت ملی و ارزش‌های اخلاقی در بین دانش‌آموزان انجام شد.

همچنین تأکید بر پیشرفت‌های علمی و فناوری در سال‌های اخیر در اهداف آموزشی ایران مشهود است. دولت ایران به اهمیت تجهیز دانش‌آموزان به مهارت‌ها و دانش لازم برای یک چشم‌انداز جهانی به سرعت در حال تحول پی برده است (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۲۰۱۹، ص ۴۵). این تمرکز با هدف توسعه پایدار ۴، با تأکید بر آموزش فراگیر و با کیفیت برای همه، نشان دهنده تعهد ایران به معیارهای آموزشی بین‌المللی است (یونسکو، ۲۰۱۵، ص ۲۳).

ایران نیز در تعقیب اهداف آموزشی به اهمیت پایداری محیط زیست اذعان کرده است. ادغام آموزش محیط زیست در برنامه درسی نشان دهنده تعهد گسترده‌تر به توسعه پایدار است (هدایتی مقدم و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۲۰۸). هدف ایران با گنجاندن آگاهی اکولوژیکی در اهداف آموزشی، پرورش نسلی آگاه از چالش‌های زیست‌محیطی است که جزء لاینفک برنامه جهانی توسعه پایدار هستند.

اهداف آموزشی ایران عمیقاً در بافت فرهنگی و تاریخی آن ریشه دارد. میراث غنی ادبیات و فلسفه فارسی تأکید بر آموزش کل نگر را تحت تأثیر قرار داده است و به دنبال پرورش افرادی است که قادر به تفکر انتقادی و استدلال اخلاقی هستند (عباسپور، ۱۳۹۷، ص ۷۶). این ادغام

ارزش های فرهنگی در اهداف آموزشی به حفظ هویت ایران کمک می کند و دانش آموزان را برای حضور فعال در جامعه جهانی آماده می کند.

آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش در ایران به طور پیچیده ای با چشم انداز ژئوپلیتیکی پیوند خورده است. تحریم ها و تنش های ژئوپلیتیکی بر دسترسی به منابع و فرصت های آموزشی تأثیر گذاشته است (صالحی اصفهانی، ۱۳۹۸، ص ۱۴۵). علی رغم این چالش ها، ایران انعطاف پذیری نشان داده و اهداف آموزشی خود را برای رسیدگی به نیازهای در حال تحول جامعه در میان فشارهای خارجی تطبیق داده است.

در بررسی اهداف آموزشی در ایران، توجه به نقش برابری جنسیتی ضروری است. دولت ایران با درک اهمیت توانمندسازی زنان و تضمین دسترسی برابر به فرصت های آموزشی، برای ترویج آموزش فراگیر جنسیتی گام برداشته است (عبدی و باقری، ۱۳۹۵، ص ۳۳۲). این تعهد به برابری جنسیتی با تلاش های بین المللی برای توسعه پایدار، با تأکید بر قدرت تحول آفرین آموزش در شکستن موانع جنسیتی همسو می شود (یونسکو، ۲۰۱۴، ص ۵۶).

گفتمان در مورد اهداف آموزشی در ایران فراتر از بخش آموزش رسمی است. آموزش غیررسمی و غیررسمی به ویژه در رفع نیازهای جوامع حاشیه نشین نقش اساسی دارد (گل پرور و سبزی پور، ۱۳۹۹، ص ۸۸). شناخت مسیرهای آموزشی متنوع برای درک جامع تعهد ایران به آموزش فراگیر و عادلانه، همانطور که در چارچوب های توسعه پایدار بین المللی مشخص شده، ضروری است.

آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش در ایران شامل رویکردی چند وجهی است که پویایی های فرهنگی، تاریخی و معاصر را در هم می آمیزد. تعریف اهداف آموزشی نشان دهنده تعهد ملت به ارزش های اسلامی، پیشرفت های علمی، پایداری محیط زیست، حفظ فرهنگی و فراگیری است. همانطور که ایران چالش های چشم انداز جهانی را پشت سر می گذارد، اهداف آموزشی آن به تکامل خود ادامه می دهد و به پیشرفت کشور کمک می کند و با اهداف گسترده تر توسعه پایدار همسو می شود.

اهداف به هم پیوسته

اهداف آموزشی به هم پیوسته در مرکز آغاز تحول نظام آموزشی ایران قرار دارد. این بخش به بررسی روابط پویا بین اهداف آموزشی مختلف می پردازد و چگونگی تلاقی این اهداف و تقویت

متقابل یکدیگر را در شکل دادن به چشم انداز آموزشی کشور روشن می‌کند. به هم پیوستگی این اهداف نشان دهنده رویکردی کل نگر است که ماهیت چندوجهی آموزش و نقش آن را در تقویت توسعه پایدار در نظر می‌گیرد.

یکی از ویژگی‌های متمایز اهداف آموزشی ایران، تعادل پیچیده بین حفظ فرهنگ و تعامل جهانی است. تأکید بر هویت فرهنگی، که ریشه در مللیله غنی تاریخ و ادبیات فارسی دارد، با تعهد به آماده سازی دانش آموزان برای مشارکت فعال در جامعه جهانی در هم تنیده شده است (شاهحسینی و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۷۸). این ارتباط متقابل تضمین می‌کند که دانش آموزان نه تنها از میراث فرهنگی خود قدردانی می‌کنند، بلکه مهارت‌ها و دیدگاه‌های لازم برای شهروندی جهانی را نیز کسب می‌کنند.

نظام آموزشی ایران اهمیت حفظ و انتقال ارزش‌های فرهنگی به نسل‌های آینده را می‌شناسد. این امر در گنجانیدن ادبیات، فلسفه و هنر فارسی در برنامه درسی مشهود است (عباسپور، ۱۳۹۷، ص ۸۲). هدف به هم پیوسته در اینجا نه تنها آموزش آکادمیک دانش آموزان بلکه القای احساس غرور و آگاهی از ریشه‌های فرهنگی آنهاست. این رویکرد با هدف گسترده‌تر توسعه پایدار، با تأکید بر اهمیت تنوع فرهنگی در ایجاد جوامع فراگیر همسو می‌شود (یونسکو، ۲۰۱۷، ص ۴۵).

اهداف به هم پیوسته ارتقای سواد فناوری و ارتقای پایداری زیست محیطی بر تعهد ایران به آماده سازی دانش آموزان برای چالش‌ها و فرصت‌های قرن بیست و یکم تأکید می‌کند. هدف ادغام فناوری در سیستم آموزشی، تجهیز دانش آموزان به مهارت‌های دیجیتال ضروری برای نیروی کار مدرن است (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۱۳۹۰، ص ۶۷). به طور همزمان، تلاشی هماهنگ برای القای آگاهی زیست محیطی، همسو کردن اهداف آموزشی با اصول توسعه پایدار انجام می‌شود (هدایتی مقدم و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۱۲۴).

در سال‌های اخیر، ایران نقش فناوری را به عنوان کاتالیزور نوآوری و رشد اقتصادی شناخته است. این هدف به هم پیوسته منعکس کننده یک رویکرد آینده نگر است که قدرت دگرگون کننده پیشرفت‌های فناوری در بخش‌های مختلف را تصدیق می‌کند (بانک جهانی، ۲۰۲۰، ص ۱۰۲). همزمان، تأکید بر پایداری زیست محیطی با تلاش‌های جهانی برای رسیدگی به تغییرات

اقلیمی و ارتقای نظارت مسئولانه بر منابع طبیعی همسو می‌شود (UNEP، 2019، ص ۸۸). به هم پیوستگی این اهداف، ایران را در نقطه تلاقی پیشرفت فناوری و مسئولیت زیست محیطی قرار می‌دهد.

یکی دیگر از ابعاد مهم اهداف آموزشی به هم پیوسته در ایران، پیوند بین برابری جنسیتی و آموزش فراگیر است. دولت ایران با درک این موضوع که دستیابی به توسعه پایدار مستلزم مشارکت کامل همه اعضای جامعه است، ابتکارات مهمی را برای ترویج آموزش فراگیر جنسیتی انجام داده است (عبدی و باقری، ۱۳۹۶، ص ۲۴۵). اهداف به هم پیوسته در اینجا، از بین بردن موانع جنسیتی در آموزش و ایجاد یک محیط یادگیری فراگیر است که نیازهای مختلف را برآورده می‌کند.

تعهد به برابری جنسیتی با هدف گسترده تر آموزش فراگیر همراه است. ایران اذعان می‌کند که دستیابی به توسعه پایدار مستلزم رسیدگی به نیازهای همه افراد، از جمله افراد دارای معلولیت و جوامع حاشیه نشین است (گل پرور و سبزعلی پور، ۲۰۲۱، ص ۱۱۲). این رویکرد به هم پیوسته با چارچوب‌های بین‌المللی مانند اهداف توسعه پایدار، که بر اهمیت کنار گذاشتن هیچ‌کس در پیگیری توسعه پایدار تأکید می‌کنند، همسو می‌شود (UN، 2015، ص ۳۴).

اهداف به هم پیوسته عبور از چالش‌های بیرونی و تاب‌آوری داخلی، رویکرد تطبیقی ایران به آموزش را در مواجهه با فشارهای ژئوپلیتیکی و اقتصادی برجسته می‌کند. تحریم‌ها و تنش‌های ژئوپلیتیکی چالش‌هایی را برای نظام آموزشی ایجاد کرده و دسترسی به منابع و همکاری‌های بین‌المللی را تحت تأثیر قرار داده است (صالحی اصفهانی، ۱۳۹۹، ص ۱۸۹). با این حال، هدف به هم پیوسته تاب‌آوری داخلی بر توانایی ایران برای انطباق و نوآوری در پاسخ به فشارهای خارجی تأکید دارد.

نظام آموزشی ایران با کاوش در راه‌های جایگزین برای همکاری و بسیج منابع، انعطاف‌پذیری خود را نشان داده است. این رویکرد به هم پیوسته برای اطمینان از تداوم ابتکارات آموزشی و کاهش اثرات نامطلوب چالش‌های بیرونی ضروری است (واعظی، ۱۳۹۸، ص ۵۶). توانایی هدایت چالش‌های خارجی در عین حفظ انعطاف‌پذیری داخلی با هدف کلی توسعه پایدار همسو است، که بر اهمیت سازگاری در مواجهه با پویایی‌های جهانی در حال تحول تأکید می‌کند.

آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش در ایران با اهداف به هم پیوسته ای مشخص می شود که نشان دهنده رویکردی جامع و پویا برای شکل دادن به چشم انداز آموزشی کشور است. آمیختگی حفظ فرهنگ و مشارکت جهانی، ادغام فناوری و پایداری محیطی، پیوند بین برابری جنسیتی و آموزش فراگیر، و هدایت چالش‌های بیرونی با تاب‌آوری داخلی به طور جمعی به تعهد ایران به توسعه جامع و پایدار از طریق آموزش کمک می‌کند.

تعهدات جهانی

تعهدات جهانی در زمینه آموزش ایرانیان نقطه تلاقی مهمی بین آرمان های ملی و معیارهای بین المللی است. در حالی که ایران شروع های تحول آفرین خود را در آموزش دنبال می کند، همسویی با تعهدات جهانی برای توسعه پایدار ضروری می شود. این بخش به پویایی چشم انداز آموزشی ایران در خصوص توافقات بین المللی، همکاری ها و ادغام اصول جهانی در تار و پود اهداف آموزشی آن می پردازد.

بین المللی شدن آموزش در ایران در پایبندی آن به چارچوب های جهانی مانند اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد (SDGs) مشهود است. ایران، به عنوان یکی از امضاکنندگان برنامه ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار، چالش همسو کردن اهداف آموزشی خود را با چشم انداز جهانی گسترده تر آموزش فراگیر، عادلانه و با کیفیت برای همه پذیرفته است (سازمان ملل، ۲۰۱۵، ص ۱۷). این تعهد نشان دهنده به رسمیت شناختن آموزش به عنوان ابزاری قدرتمند برای رسیدگی به چالش های جهانی و تقویت همکاری های بین المللی است.

یکی از جنبه های کلیدی تعهد جهانی ایران به آموزش، مشارکت آن با طرح های یونسکو است. تاکید بر تنوع فرهنگی و ارتقای درک بین فرهنگی در اهداف آموزشی ایران با تلاش های یونسکو برای ساختن جهانی فراگیرتر و صلح آمیزتر از طریق آموزش همسو است (یونسکو، ۲۰۱۶، ص ۴۵). این همکاری جهانی، چشم‌انداز آموزشی ایران را غنی می‌سازد و چشم‌اندازها و شیوه‌هایی را که فراتر از مرزهای آن طنین‌انداز می‌کنند، در آن القا می‌کند.

آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش ایران نیز اهمیت مشارکت های بین المللی را برجسته می کند. همکاری با مؤسسات خارجی، برنامه‌های مبادله، و تلاش‌های تحقیقاتی مشترک به بعد جهانی آموزش در ایران کمک می‌کند (رستمی و سجادی، ۲۰۲۰، ص ۱۱۲). این مشارکت‌ها نه

تنها تبادل دانش را تسهیل می‌کند، بلکه ذهنیت جهانی را در بین دانشجویان ایرانی تقویت می‌کند و آنها را برای حرکت در دنیایی به هم پیوسته آماده می‌کند.

تعهد به آموزش شهروندی جهانی در گفتمان آموزشی ایران برجسته می‌شود. ایران با گنجانیدن اصول شهروندی جهانی در اهداف خود به دنبال پرورش افرادی است که نه تنها از مسائل جهانی آگاه هستند، بلکه به مهارت‌ها و ارزش‌های لازم برای مشارکت فعال در جامعه جهانی شده نیز مجهز هستند (تاجیک و کریمی، ۲۰۱۹، ص. ۷۸). این با تعهد جهانی به پرورش شهروندانی مسئول و آگاه که قادر به مشارکت در آینده‌ای پایدار هستند، طنین انداز است.

تعهدات جهانی ایران فراتر از حوزه‌های آکادمیک سنتی است و حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) را در بر می‌گیرد. ادغام فناوری اطلاعات و ارتباطات در سیستم آموزشی با روندهای جهانی مطابقت دارد و نقش فناوری در افزایش دسترسی و کیفیت آموزشی را تصدیق می‌کند (بانک جهانی، ۲۰۱۶، ص ۹۲). این تعهد به پیشرفت‌های فناوری نشان‌دهنده عزم ایران برای همگام شدن با تحولات جهانی در آموزش است.

چالش‌ها و تنش‌ها در چشم‌انداز سیاسی جهانی ناگزیر بر تعامل ایران با تعهدات آموزشی بین‌المللی تأثیر می‌گذارد. تحریم‌ها و پیچیدگی‌های ژئوپلیتیکی بر دسترسی به منابع تأثیر می‌گذارد و مانع تحقق کامل همکاری‌های جهانی می‌شود (صالحی اصفهانی، ۲۰۱۸، ص ۲۳۴). عبور از این چالش‌ها مستلزم تعادل ظریف بین اولویت‌های ملی و مشارکت‌های جهانی است که بر پیچیدگی سفر آموزشی ایران تأکید دارد.

در پایان، تعهدات جهانی که در آغاز تحول آفرین آموزش و پرورش ایران تنیده شده است، تعامل پویا بین هویت ملی و همکاری بین‌المللی را نشان می‌دهد. از همسویی با اهداف توسعه پایدار گرفته تا مشارکت در طرح‌های یونسکو و پرورش شهروندی جهانی، اهداف آموزشی ایران نشان‌دهنده تعهد به مشارکت فعال در جامعه جهانی است. با وجود چالش‌ها، ادغام اصول جهانی چشم‌انداز آموزشی در ایران را غنی می‌کند و به رویکردی جامع و بین‌المللی به آموزش کمک می‌کند.

شکل دادن آینده

ضرورت شکل‌دهی آینده از طریق آموزش، موضوع محوری در بافت ایران است، جایی که چشم‌انداز آموزشی نقشی محوری در هدایت کشور به سمت توسعه پایدار ایفا می‌کند. این بخش به بررسی راهبردها، چالش‌ها و پیروزی‌های مرتبط با شکل‌دهی آینده ایران از طریق آموزش

می‌پردازد، و در ابعاد چندوجهی که به آرمان‌های ملت برای آینده‌ای مترقی و فراگیر کمک می‌کند، می‌پردازد.

راهبردهای ایران برای شکل دادن به آینده از طریق آموزش، رویکردی جامع و پویا را در بر می‌گیرد. تاکید بر ادغام فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در آموزش و پرورش یک استراتژی قابل توجه است (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۱۳۹۰، ص ۷۸). این با روند جهانی به سمت دیجیتالی شدن در آموزش همسو است و نقش فناوری در آماده سازی دانش آموزان برای خواسته های قرن بیست و یکم را تصدیق می کند.

علاوه بر این، ایران اهمیت پرورش خلاقیت و مهارت‌های تفکر انتقادی را در میان دانش‌آموزان برای حرکت در دنیای پیچیده‌تر به رسمیت می‌شناسد. ابتکاراتی مانند یادگیری پروژه محور و فعالیت های فوق برنامه در چارچوب آموزشی برای ارتقای نوآوری و توانایی های حل مسئله ادغام می شوند (پاکمهر و رئیسی، ۲۰۲۰، ص ۱۱۲). هدف این استراتژی ها تجهیز دانش آموزان به مهارت های لازم برای مشارکت فعال در شکل دادن به نیروی کار آینده و چشم انداز اجتماعی است.

نقش توسعه حرفه ای معلمان جزء حیاتی استراتژی ایران برای شکل دادن به آینده است. برنامه های آموزشی مستمر و حمایت از مربیان برای حصول اطمینان از اینکه آنها به خوبی مجهز هستند تا دانش و مهارت های همسو با اهداف آموزشی در حال تحول را ارائه دهند، ضروری است (تاج الدین، و همکاران، ۲۰۱۸، ص ۲۴۵). توانمندسازی معلمان جزء لاینفک هدف گسترده تر شکل دادن به نسلی آینده است که نه تنها آگاه است، بلکه قادر به انطباق با شرایط متغیر است.

فراگیری یکی دیگر از جنبه های کلیدی استراتژی ایران برای شکل دادن به آینده است. تلاش برای رسیدگی به نابرابری های آموزشی و تضمین دسترسی برابر به آموزش با کیفیت در سیاست ها و ابتکارات مشهود است (اعتمادی نژاد، ۱۳۹۶، ص ۸۸). این فراگیری به جوامع به حاشیه رانده شده گسترش می یابد و حس انسجام اجتماعی را تقویت می کند و به توسعه کلی کشور کمک می کند.

علیرغم ابتکارات راهبردی، ایران در شکل دهی مؤثر آینده از طریق آموزش با چالش هایی مواجه است. محدودیت های اقتصادی، تشدید شده توسط فشارهای خارجی، بر تخصیص منابع به بخش آموزش تأثیر می گذارد (کریمی، ۱۳۹۸، ص ۱۶۳). بودجه کافی برای اجرای برنامه‌های

نوآورانه و تضمین کیفیت آموزش ضروری است که مانع مهمی برای تحقق اهداف بلندمدت آموزشی است.

چالش دیگر در تطبیق ارزش های آموزشی سنتی با خواسته های دنیایی است که به سرعت در حال تغییر است. تنش بین حفظ میراث فرهنگی و استقبال از پیشرفت های جهانی نیازمند پیمایش دقیق است (دادخواه، ۱۳۹۵، ص ۲۰۹). ایجاد تعادل بین سنت و مدرنیته برای شکل دادن به نسل آینده ای که ریشه در ارزش های فرهنگی دارد و در عین حال در تعامل با جامعه جهانی شده ماهر است، ضروری است.

شکاف جنسیتی در آموزش همچنان چالشی پایدار در شکل دادن به آینده ای فراگیر است. در حالی که پیشرفت حاصل شده است، نابرابری ها در فرصت ها و نتایج آموزشی به ویژه در مناطق روستایی ادامه دارد (رستمی، و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۴۵). پرداختن به موانع مبتنی بر جنسیت برای ایجاد جامعه ای در آینده که به برابری و تنوع اهمیت می دهد، ضروری است.

در میان چالش ها، ایران شاهد پیروزی های قابل توجهی در شکل دادن به آینده از طریق آموزش بوده است. نرخ بالای سواد، به ویژه در میان جوانان، گواهی بر موفقیت طرح های آموزشی است (بانک جهانی، ۲۰۲۲، ص ۷۶). سواد به عنوان پایه ای برای توسعه اجتماعی و اقتصادی گسترده تر عمل می کند و ایران را در مسیر جامعه دانش محور قرار می دهد.

تعهد ایران به آموزش عالی در تعداد روزافزون دانشگاه ها و موسسات تحقیقاتی مشهود است. تاکید بر تحقیق و نوآوری به توسعه اقتصاد دانش کمک می کند و پیشرفت های علم و فناوری را تقویت می کند (سرفراز، و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۳۲۱). این پیشرفت علمی، ایران را به عنوان یک رهبر منطقه ای قرار می دهد و به شکل گیری آینده ای کمک می کند که ویژگی آن برتری فناوری باشد.

شکل دادن به آینده از طریق آموزش در ایران مستلزم رویکردی استراتژیک و چند وجهی است. این کشور با چالش هایی دست و پنجه نرم می کند که ریشه در محدودیت های اقتصادی، پویایی های فرهنگی و نابرابری های جنسیتی دارد. با این حال، پیروزی ها، از جمله نرخ بالای سواد و پیشرفت در آموزش عالی، بر انعطاف پذیری و تعهد ایران برای شکل دهی آینده ای همسو با اصول توسعه پایدار تأکید می کند.

بازاندیشی در اهداف آموزشی

چشم انداز در حال تحول آموزش و پرورش در ایران نیازمند بررسی انتقادی و ارزیابی مجدد اهداف آموزشی است. با تلاش ملت برای پیشرفت و سازگاری با چالش های معاصر، فرآیند بازنگری در اهداف آموزشی ضروری می شود. این بخش به بررسی ماهیت پویای اهداف آموزشی در ایران می پردازد و به بررسی عواملی می پردازد که باعث ارزیابی مجدد این اهداف و پیامدهای بالقوه آن برای آینده کشور می شود.

سیر تاریخی اهداف آموزشی ایران روندی پیوسته از انطباق و تکامل را آشکار می کند. دوران پس از انقلاب با تأکید بر ارزش های اسلامی و هویت فرهنگی، تحول چشمگیری را در مفهوم سازی اهداف آموزشی رقم زد (فرهنگی، ۱۳۹۳، ص ۱۱۲). با این حال، تغییر چشم انداز جهانی و پویایی های اجتماعی-اقتصادی داخلی، ارزیابی مجدد این اهداف را برای همسویی با نیازها و آرزوهای فعلی ضروری می سازد.

جهانی شدن تغییرات بی سابقه ای را در ارتباطات، فناوری و اقتصاد ایجاد کرده است و چالش ها و فرصت هایی را برای سیستم های آموزشی در سراسر جهان ایجاد کرده است. در ایران، بازاندیشی در اهداف آموزشی تحت تأثیر ضرورت آماده سازی دانش آموزان برای خواسته های قرن بیست و یکم است. ادغام سواد دیجیتال، تفکر انتقادی و مهارت های حل مسئله در اهداف آموزشی، پاسخی به خواسته های اقتصاد جهانی مبتنی بر دانش است (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۲۰۲۱، ص ۶۷).

علاوه بر این، گفتمان جهانی در مورد توسعه پایدار برجسته شده است و کشورها را ترغیب می کند تا اهداف آموزشی خود را در پرتو پایداری زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی مورد بازنگری قرار دهند. ایران با میراث غنی زیست محیطی و تعهد به توسعه پایدار، ناگزیر است در اهداف آموزشی خود برای القای آگاهی اکولوژیکی و احساس مسئولیت در بین شهروندان تجدیدنظر کند (هدایتی مقدم و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۲۰۸). همسویی اهداف آموزشی با اصول توسعه پایدار بر ارتباط متقابل آموزش و اهداف اجتماعی گسترده تر تأکید می کند.

بازاندیشی در اهداف آموزشی در ایران خالی از چالش نیست. محدودیت های اقتصادی، فشارهای ژئوپلیتیکی و نیاز به توسعه زیرساختی موانعی را برای اجرای موثر اهداف بازتعریف شده ایجاد می کند (صالحی اصفهانی، ۱۳۹۸، ص ۱۴۵). با این حال، این چالش ها فرصت هایی را برای

راه‌حل‌های خلاقانه و رویکردهای نوآورانه برای آموزش ارائه می‌کنند. ارزیابی مجدد اهداف بستری را برای رفع کاستی‌های موجود و پرورش انعطاف‌پذیری در برابر فشارهای خارجی فراهم می‌کند.

برابری جنسیتی یک جنبه حیاتی از روند بازاندیشی باقی مانده است. در حالی که گام‌هایی برای ارتقای فراگیر برداشته شده است، ارزیابی مجدد اهداف آموزشی فرصتی برای تقویت بیشتر سیاست‌ها و شیوه‌های حساس به جنسیت فراهم می‌کند (عبدی و باقری، ۲۰۱۶، ص ۳۳۲). این تاکید بر برابری جنسیتی نه تنها با اهداف توسعه پایدار جهانی همسو می‌شود، بلکه به توانمندسازی زنان و پرورش جامعه عادلانه‌تر و عادلانه‌تر کمک می‌کند.

بازاندیشی در اهداف آموزشی فراتر از مرزهای سنتی آموزش رسمی است. راه‌های آموزش غیررسمی و غیررسمی نقش محوری در دسترسی به اقشار مختلف مردم دارند (گل پرور و سبزی‌پور، ۱۳۹۹، ص ۸۸). با شناخت و ادغام این مسیرهای جایگزین، ایران می‌تواند یک سیستم آموزشی جامع‌تر و فراگیرتر ایجاد کند و نیازهای جوامع حاشیه‌نشین را برآورده کند و یادگیری مادام‌العمر را ارتقا دهد.

ایران در فرآیند بازاندیشی در اهداف آموزشی، با چالش ایجاد توازن بین تداوم فرهنگی با خواسته‌های دنیایی که به سرعت در حال تغییر است دست و پنجه نرم می‌کند. مليله غنی ادبیات و فلسفه فارسی که به طور سنتی بر اهداف آموزشی تأثیر گذاشته است، باید در روایت متحول آموزش و پرورش در ایران تنیده شود (عباسپور، ۱۳۹۷، ص ۷۶). این عمل موازنه ظریف نیازمند رویکردی ظریف است که اهمیت حفظ هویت فرهنگی را در عین تقویت گشودگی به ایده‌ها و دیدگاه‌های جدید تصدیق کند.

همکاری بین‌المللی و محک‌گذاری نقش حیاتی در بازاندیشی اهداف آموزشی ایفا می‌کند. یادگیری از بهترین شیوه‌های جهانی و تطبیق آنها با شرایط ایران می‌تواند کیفیت و ارتباط اهداف آموزشی را افزایش دهد (یونسکو، ۲۰۱۴، ص ۵۶). این فرآیند تبادل بین فرهنگی به غنی‌سازی اهداف آموزشی، ارتقای چشم‌انداز جهانی و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای مشارکت فعال در جهانی به هم پیوسته کمک می‌کند.

بازاندیشی در اهداف آموزشی در ایران بیانگر رویکردی پویا و پاسخگو به چالش‌ها و فرصت‌های دوران معاصر است. از آنجایی که این کشور پیچیدگی‌های جهانی شدن، توسعه پایدار و دگرگونی اجتماعی را طی می‌کند، فرآیند مداوم ارزیابی مجدد اهداف آموزشی ضروری است.

ایران با پذیرش تغییر، مقابله با چالش‌ها و استفاده از فرصت‌ها، می‌تواند سیستم آموزشی را پرورش دهد که نه تنها میراث فرهنگی آن را منعکس می‌کند، بلکه شهروندان خود را برای شکوفایی در چشم‌انداز جهانی همیشه در حال تغییر آماده می‌کند.

مبانی اخلاقی

مبانی اخلاقی بستری را تشکیل می‌دهد که بنای آموزشی در ایران بر آن بنا می‌شود و قطب نمای اخلاقی افراد را شکل می‌دهد و ارزش‌های اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این بخش به بررسی زیربنای اخلاقی آموزش در ایران می‌پردازد و ابعاد تاریخی، فرهنگی و معاصر را که رویکرد ملت را برای پرورش آگاهی و مسئولیت اخلاقی تعریف می‌کند، بررسی می‌کند.

مبانی اخلاقی آموزش و پرورش در ایران ریشه عمیقی در روایت تاریخی کشور دارد. ادبیات و فلسفه فارسی، با وجود بزرگانی چون مولانا و حافظ، از دیرباز بر فضایی مانند شفقت، عدالت و درستکاری تأکید داشته است (جوادی و شایگان، ۱۳۹۵، ص ۴۵). این دیدگاه تاریخی، اهداف اخلاقی آموزش را شکل می‌دهد و حس غرور فرهنگی و مسئولیت اخلاقی را در دانش‌آموزان القا می‌کند که ریشه در خرد گذشته دارد.

انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ نقطه عطف مهمی در تاریخ ایران بود و تأکیدی دوباره بر اخلاق اسلامی در آموزش و پرورش داشت. دوران پس از انقلاب شاهد تزریق عمده اصول اسلامی به برنامه درسی آموزشی بود که هدف آن پرورش حس درستی اخلاقی و مسئولیت اجتماعی در بین دانش‌آموزان بود (فرهنگی، ۱۳۹۳، ص ۱۱۴). این ادغام اخلاق اسلامی در اهداف آموزشی با تعهد ایران به پرورش جامعه‌ای که بر اساس اصول اخلاقی هدایت می‌شود، همسو است.

در ایران معاصر، آموزش اخلاقی فراتر از مرزهای مذهبی و فرهنگی است تا به نگرانی‌های گسترده‌تر جهانی بپردازد. اهداف توسعه پایدار (SDGs)، با تأکید بر عدالت، برابری و پایداری محیطی، به عنوان چارچوبی برای اهداف آموزشی اخلاقی ایران عمل می‌کند (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۲۰۲۰، ص ۶۷). این همسویی نشان دهنده این شناخت است که آموزش اخلاقی نه تنها یک الزام ملی بلکه یک مسئولیت جهانی در تعقیب آینده‌ای پایدار است.

نقش اخلاق در رهبری آموزشی جنبه مهمی از پایداری ایران به مبانی اخلاقی است. رهبران آموزشی نقش محوری در شکل دادن به جو اخلاقی مؤسسات آموزشی دارند (غفاری و همکاران،

۱۳۹۷، ص ۲۲۱). تأکید بر رهبری اخلاقی بر ارتباط متقابل بین رفتار اخلاقی مربیان و پرورش آگاهی اخلاقی در بین دانش‌آموزان تأکید می‌کند و اثری موج‌دار ایجاد می‌کند که فراتر از محدودیت‌های کلاس درس گسترش می‌یابد.

علاوه بر این، گفتمان اخلاق در آموزش و پرورش در ایران، ادغام آموزش حقوق بشر را در بر می‌گیرد. تمرکز بر حقوق بشر با تأکید بر اصول کرامت، برابری و عدالت در بافت اخلاقی آموزش تعبیه شده است (ملکی، ۱۳۹۰، ص ۱۳۴). این رویکرد با چارچوب‌های حقوق بشر بین‌المللی همسو است و تعهد ایران به پرورش نسلی را نشان می‌دهد که نه تنها از نظر اخلاقی آگاه است، بلکه از حقوق بشر در مقیاس جهانی نیز دفاع می‌کند.

در حالی که ایران در تلاش برای ایجاد یک پایه اخلاقی قوی در آموزش است، چالش‌ها همچنان ادامه دارد. چشم‌انداز سیاسی و تفاوت‌های ایدئولوژیک گاهی اوقات جهانی بودن آموزش اخلاقی را با چالش‌هایی مواجه می‌کند (صالحی اصفهانی، ۱۳۹۷، ص ۸۹). عبور از این چالش‌ها مستلزم تعادل ظریف بین دیدگاه‌های اخلاقی فرهنگی و جهانی است و تضمین می‌کند که آموزش و پرورش یک نیروی دگرگون‌کننده بدون به خطر انداختن ارزش‌های فرهنگی باقی می‌ماند.

فرصتی برای ارتقای آموزش اخلاقی در ایران در عصر دیجیتال نهفته است. ادغام فناوری در آموزش بستری را برای پرورش آگاهی اخلاقی در دنیایی که به سرعت در حال تغییر است فراهم می‌کند (حقانی و نزاکاتی، ۲۰۲۰، ص ۵۶). سواد دیجیتال و ملاحظات اخلاقی در فضاهای آنلاین به اجزای جدایی‌ناپذیر آموزش اخلاقی تبدیل می‌شوند و دانش‌آموزان را برای عبور از پیچیدگی‌های عصر دیجیتال و در عین حال رعایت استانداردهای اخلاقی آماده می‌کنند.

مبانی اخلاقی آموزش و پرورش در ایران، ملبلیه‌ای است که خرد تاریخی، ارزش‌های فرهنگی و دیدگاه‌های جهانی معاصر را در هم می‌آمیزد. تزریق اخلاق اسلامی، همسویی با اهداف توسعه پایدار، تأکید بر رهبری اخلاقی، ادغام آموزش حقوق بشر، و چالش‌ها و فرصت‌های ارائه شده توسط عصر دیجیتال به طور جمعی به تعهد ایران به آموزش اخلاقی کمک می‌کند. از آنجایی که ایران در تلاش برای آغاز تحول آفرین است، ابعاد اخلاقی آموزش به عنوان ستون‌هایی است که افراد را به سوی آینده‌ای هدایت می‌کند که با مسئولیت اخلاقی، شهروندی جهانی و شیوه‌های اخلاقی پایدار مشخص می‌شود.

ارزیابی تأثیر

ارزیابی تأثیر ابتکارات آموزشی جنبه مهمی برای ارزیابی اثربخشی و ارتباط آنها در زمینه آغاز تحول در ایران است. این بخش ابعاد مختلف ارزیابی تأثیر را با در نظر گرفتن معیارهای کمی و کیفی برای سنجش نتایج مداخلات آموزشی بررسی می‌کند. فرآیند ارزیابی برای اصلاح استراتژی‌های آموزشی، همسویی آنها با اهداف توسعه پایدار و حصول اطمینان از بهبود مستمر چشم انداز آموزشی ایران ضروری است.

یکی از جنبه‌های اساسی سنجش تأثیر در نظام آموزشی ایران، سنجش پیشرفت تحصیلی و نتایج یادگیری است. مطالعات متعددی به بررسی اثربخشی اصلاحات آموزشی در ارتقای عملکرد دانش آموزان پرداخته است (اخوان، ۱۳۹۶، ص ۸۸). پیشرفت تحصیلی به عنوان یک شاخص ملموس از موفقیت ابتکارات آموزشی متحول کننده عمل می‌کند که نشان دهنده توانایی آنها در انتقال دانش و مهارت به دانش آموزان است.

ارزیابی‌های کمی، مانند آزمون‌های استاندارد، معمولاً برای اندازه‌گیری پیشرفت تحصیلی به کار می‌روند. این ارزیابی‌ها تصویری کمی از دانش و مهارت دانش آموزان در موضوعات مختلف ارائه می‌دهد (وزارت آموزش و پرورش ایران، ۱۳۹۰، ص ۶۷). تجزیه و تحلیل نتایج آزمون‌های استاندارد شده به سیاست‌گذاران و مربیان این امکان را می‌دهد تا نقاط قوت و ضعف را در سیستم آموزشی شناسایی کنند و از مداخلات هدفمند برای افزایش نتایج یادگیری مطلع شوند.

علاوه بر آزمون استاندارد، ارزشیابی کیفی نقش تعیین کننده‌ای در ارزیابی تأثیر برنامه‌های آموزشی بر تفکر انتقادی، حل مسئله و خلاقیت دانش آموزان دارد (ابطحی، ۱۳۹۸، ص ۱۱۲). اقدامات کیفی، از جمله ارزیابی‌های مبتنی بر پروژه و ارزیابی نمونه کارها، درک جامع‌تری از مهارت‌ها و شایستگی‌های ایجاد شده توسط دانش آموزان از طریق تجارب آموزشی تحول‌آفرین فراهم می‌کند.

فراتر از دستاوردهای تحصیلی، ارزیابی تأثیر اجتماعی-اقتصادی ابتکارات آموزشی برای درک سهم گسترده‌تر آنها در جامعه ضروری است. دولت ایران به نقش آموزش در تقویت توسعه اقتصادی و تحرک اجتماعی پی برده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۱، ص ۴۵). ارزیابی تأثیر باید